

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
Харківський національний університет внутрішніх справ
Кафедра правоохоронної діяльності та поліціїстики
Факультет № 6

ТЕКСТ ЛЕКЦІЇ

навчальної дисципліни **«АДМІНІСТРАТИВНО-ЮРИСДИКЦІЙНА
ДІЯЛЬНІСТЬ ПОЛІЦІЇ»** вибіркового компонент освітньої програми першого
(бакалаврського) рівня вищої освіти

262 Правоохоронна діяльність

**За темою «Правова характеристика, завдання та принципи
провадження у справах про адміністративні
правопорушення підвідомчих органам Національної
поліції. Стадії провадження».**

Харків 2023 рік

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08. 2023 року №7

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 6
Протокол від 25.08.2023 року №7

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 29.08. 2023 року №7

Розглянуто на засіданні кафедри правоохоронної діяльності та поліціїстики
Протокол від 18.08. 2023 року №8.

Розробники:

1. Доцент кафедри правоохоронної діяльності та поліціїстики, кандидат юридичних наук, доцент Голуб Микола Володимирович.

Рецензенти:

1. Доцент кафедри адміністративного права і процесу факультету № 1 ХНУВС, кандидат юридичних наук, доцент Казанчук І.Д.
2. Проректор з науково-педагогічної роботи ДБТУ, доктор економічних наук, кандидат юридичних наук, доцент Микитась А.В.

План лекції

1. Загальноправова характеристика провадження у справах про адміністративні правопорушення.
2. Завдання та принципи провадження у справах про адміністративні правопорушення.
3. Сутність і види стадій провадження у справах про адміністративні правопорушення.

Література:

Основна:

1. Адміністративна діяльність Національної поліції: навчальний посібник для підготовки до іспиту / Калюк О.М., Константинов С.Ф., Куліков В.А. та ін. / за ред. Кулікова В.А. К.: «Освіта України», 2016. 230 с.
2. Адміністративна діяльність органів поліції України : підручник за заг. ред. д-ра юрид. наук, доц. В. В. Сокурєнка; [О. І. Безпалова, О. В. Джафарова, В. А. Троян та ін.; передм. В. В. Сокурєнка]; МВС України, Харків, нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2017. 432 с.
3. Адміністративна діяльність поліції у питаннях та відповідях : навчальний посібник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. НАПрН України О. М. Бандурки; [О. І. Безпалова, О.В. Джафарова, С.М. Князєв та ін.; передм. О. М. Бандурки]; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2017. 242 с.
4. Адміністративна діяльність поліції: підручник / В. В. Серєда, М. П. Гурковський, Ю. С. Назар та ін.; за заг. ред. В. В. Серєди. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 776 с.
5. Адміністративне право: Альбом схем: навч. посіб. уклад. : Ю.П. Битяк, В. В. Зуй, В. М. Гаращук та ін.; 2-ге вид., змін. Та допов. Х.: Право, 2014. С. 77
6. Адміністративно-юрисдикційна діяльність Національної поліції України: навч. посібник / За заг. ред. заслуженого юриста України В.А. Глухвері. Дніпро: Дніпроп. держ. унт внутр. справ, 2016. 264 с.
7. Адміністративно-юрисдикційна діяльність поліції: навчальний посібник. Київ: «Центр учбової літератури». 2016. 336 с.
8. Галабурда Н. А. Діяльність міліції щодо застосування заходів забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення: автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.07; Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ. Д., 2011. С. 4
9. Голобородько Д. В., Кравченко І. С. Особливості оформлення матеріалів у справах про адміністративні правопорушення за участю

неповнолітньої особи : методичні рекомендації. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 40 с.

10. Гусаров С.М. Адміністративно-юрисдикційна діяльність органів внутрішніх справ України: навч. посібник. К.: Ніконова, 2011. 360 с.

11. Джафарова О.В. Дозвільна діяльність органів публічної адміністрації в Україні: питання теорії та практики: монографія. Харків: Диса-плюс, 2015. 688 с

12. Довідник працівника патрульної поліції (інформаційно-довідкові матеріали з адміністративно-правових питань) / авт. кол.: Гусаров С.М., Головка О.М., Безпалова О.І., та ін. Харків : Харк. нац. ун-т внутр. справ, 2015. 144 с.

13. Заходи забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення. URL: <http://megoinfo.info/матеріал/глав16загальні-положення-провадження-у-справах-про-адміністративні-правопорушення> Іванцов В.О. Обмеження пересування особи як поліцейський захід: актуальні питання правореалізації. Становлення та розвиток правової держави : проблеми теорії та практики : матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції. Миколаїв : НУК, 2017. С. 36-38.

14. Іщук О. С. Поняття адміністративної юрисдикції: проблеми дефініції. Форум права. 2011. № 1. С. 419–424. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2011-1/11iocsjpd.pdf>. С.423.

15. Кобзін Д. О., Бугаєць Т. І., Строева Н. М., Янковець В.В. Як поводитись із дитиною при затриманні: інформація для поліцейських. Київ, ВГЦ «Волонтер», 2019. 14 с.

16. Методичні рекомендації щодо запобігання та протидії насильству : лист Міністерства освіти і науки України від 18.05.2018 № 1/11-5480. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v5480729-18?lang=ru#Text>

17. Міністерство соціальної політики. Внутрішньо переміщені особи. URL: <https://www.msp.gov.ua/timeline/Vnutrishno-peremishcheni-osobi.html> Мірошниченко А.В. Насильство в сім'ї. Правова освіта. Сайт Головного управління юстиції у Кіровоградській області. URL: http://pravovaosvita.ucoz.ua/publ/nasilstvo_v_sim_39_ji/1-1-0-13

18. Науково-практичний коментар Кодексу України про адміністративні правопорушення станом на 1 вересня 2016 р. За заг. ред. С. В. Петкова. К. «Центр учбової літератури», 2016. 463 с.

19. Організація діяльності мобільних груп реагування на факти вчинення домашнього насильства: метод. рек. / С. В. Альошкін, О. В. Даценко, К. Л. Бугайчук, Т. М. Малиновська. Харків: Харк. нац. ун-т внутр. справ. 2019. 35с.

20. Павлюк Н. В. Використання тактичних прийомів допиту неповнолітніх, спрямованих на нейтралізацію фантазування. Криміналістика XXI сторіччя: матеріали міжн. наук.-практ. конф. (Харків, 25-26 лист. 2010 р.). Харків: Право, 2010. С. 427-430.

21. Поліцейська (адміністративна) діяльність : навч. посіб. / [О. І. Безпалова, О. В. Джафарова, С. О. Шатрава та ін.], за заг. ред. О. І. Безпалової ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2020. 396 с.

22. Протидія домашньому насильству: практичний посібник для поліцейського / БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://rm.coe.int/cvavgu-jan2018-4-ua-web/16807874e0>.

23. Ральф Х. Навчальний курс «Поліцейська діяльність, орієнтована на громаду». ДЮІ, 2021.

24. Серeda В. В., Кісіль З. Р., Кісіль Р.В. Адміністративне право: навчальний посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2014. 520 с.

25. Управління органами Національної поліції України : підручник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, доц. В. В. Сокурeнка ; [О. М. Бандурка, О. І. Безпалова, О.В. Джафарова та ін .; передм. В. В. Сокурeнка] ; МВС України, Харків, нац. ун-т внутр. справ. Харків: Стильна типографія, 2017. 580 с.

Додаткова:

26. Державна міграційна служба України. Статистика з основної діяльності. URL: https://dmsu.gov.ua/assets/files/statistic/year/2019_9.pdf

27. Закон України «Про Національну поліцію» : наук.-практ. комент. / МВС України, Харків, нац. ун-т внутр. справ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, доц. В. В. Сокурeнка; [О. І. Безпалова, К. Ю. Мельник, О. О. Юхно та ін.; передм. В. В. Сокурeнка]. Харків, 2016. 408 с.

28. Інструкція з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України: Наказ МВС України від 19.12.2017 № 1044. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0686-18>

29. Інструкція зі складання протоколів та оформлення матеріалів про військові адміністративні правопорушення, затверджена Наказом Міністерства оборони України від 18.07.2017 № 374. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0982-17> (дата звернення 15.12.2019). Конвенція про права дитини від 20.11.1989 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021

30. Інструкція про порядок виявлення у водіїв транспортних засобів ознак алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції : Наказом Міністерства внутрішніх справ України та Міністерства охорони здоров'я України від 09.11.2015 № 1452/735. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1413-15>

31. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 № 2747-IV URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/2747-15>

32. Кодекс України про адміністративні правопорушення : закон України від 07.12.1984 р. № 8073-X. Відомості Верховної Ради Української РСР. 1984. № 51. Ст. 1122.

33. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10>.

34. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>

35. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI / Верховна Рада України. Відомості Верховної України. 2013. № 9-10, № 11-12, № 13. Ст. 88.

36. Митний кодекс України : Закон України від 13.03.2012 № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.

37. Положення про дисциплінарні комісії в Національній поліції України : Наказ МВС України від 07.11.2018 р. № 893. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1356-18#n4>

38. Порядок інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги про випадки затримання, адміністративного арешту або застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою: постанова Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2011 р. № 1363. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1363-2011-п>

39. Порядок розгляду звернень та організації проведення особистого прийому громадян в органах та підрозділах Національної поліції України: Наказ МВС України від 15.11.2017 р. № 930. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1493-17>

40. Порядок тимчасового вилучення посвідчення водія на транспортний засіб та його повернення: постанова Кабінету Міністрів України від 17 грудня 2008 р. N 1086 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1086-2008-%D0%BF>

41. Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі: Закон України від 01.12.1994 № 264/94-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/264/94-%D0%B2%D1%80#Text>

42. Про громадські об'єднання : закон України від 22.03.2012 № 4572-VI. Відомості Верховної Ради України. 2013. № 1. Ст. 1.

43. Про Дисциплінарний статут Національної поліції України : Закон України від 15.03.2018 № 2337. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2337-19>

44. Про дорожній рух: Закон України від 30.06.1993 № 3353-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3353-12#Text>

45. Про доступ до публічної інформації : закон України від 13.01.2011 № 2939-VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 32. Ст. 314.

46. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків : закон України від від 08.09.2005 № 2866-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>

47. Про запобігання корупції : закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 49. Ст. 2056.

48. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07.12.2017 № 2229-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19>

49. Про затвердження зразків та описів печатки і таблички (вивіски) міністерства, іншого центрального органу виконавчої влади: постанова КМУ від 03 серпня 2011 року № 857. База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/857-2011>

50. Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції та поліцейських офіцерів громад: Наказ МВС України від 28.07.2017 № 650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1041-17#Text>

51. Про затвердження інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України : наказ Міністерства внутрішніх справ України : від 23 трав. 2017 р. № 440. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-17#Text>

52. Про затвердження Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України» : наказ МВС від 27.04.2020 № 357. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0443-20#Text>

53. Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України: Наказ МВС України від 19.12.2017 № 1044. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0686-18#Text>

54. Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції : наказ МВС України від 06.11.2015 № 1376 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/z1496-15>.

55. Про затвердження Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі : наказ МВС України від 07.11.2015 № 1395 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/z1408-15>.

56. Про затвердження Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі: наказ МВС України від 07.11.2015 №1395. Офіційний вісник України.2015. № 88. Ст. 2964.

57. Про затвердження Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі:Наказ МВС України від 07.11.2015 № 1395 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1408-15/conv/paran7>

58. Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 21.08.1998 № 622. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0637-98#Text>

59. Про затвердження Інструкції про порядок оформлення в Службі безпеки України матеріалів про адміністративні правопорушення: Наказ Центрального управління Служби безпеки України від 22.03.2017 № 173. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/z0506-17>

60. Про затвердження Переліку типових документів, що створюються під час діяльності державних органів та органів місцевого самоврядування, інших установ, підприємств та організацій, із зазначенням строків зберігання документів : наказ Міністерства юстиції України від 12 квітня 2012 року № 578/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/z0571-12>

61. Про затвердження Положення про патрульну службу МВС : наказ МВС України від 02.07.2015 № 796. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0777-15#Text>

62. Про затвердження Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події : наказ МВС України від 08.02.2019 № 100 URL : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE33194.html.

63. Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі : постанова Кабінету Міністрів України від 22.08.2018 № 658. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/658-2018-%D0%BF#Text>

64. Про затвердження Порядку взяття на профілактичний облік, проведення профілактичної роботи та зняття з профілактичного обліку кривдника уповноваженим підрозділом органу Національної поліції України : наказ МВС від 25.02.2019 № 124. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0270-19#Text>

65. Про затвердження Порядку винесення уповноваженими підрозділами органів Національної поліції України термінового заборонного припису стосовно кривдника : наказ МВС від 01.08.2018 № 654. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0965-18#Text>

66. Про затвердження Порядку розгляду звернень та організації проведення особистого прийому громадян в органах та підрозділах Національної поліції України: наказ МВС України від 15.11.2017 № 930. Офіційний вісник України. № 8. стор. 323. стаття 319.

67. Про затвердження Порядку тимчасового затримання інспекторами з паркування транспортних засобів та їх зберігання: Постанова Кабінету Міністрів України від 14.11.2018 № 990. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/990-2018-%D0%BF>.

68. Про затвердження проведення оцінки ризиків вчинення домашнього насильства : наказ Міністерства соціальної політики України та МВС від 13.03.2019 № 369/180. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0333-19#Text>

69. Про звернення громадян : закон України від 02.10.1996 № 393/96. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 47. Ст. 256.

70. Про інформацію : закон України від 02.10.1992 № 2657-XII. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 48. Ст. 650.

71. Про Національну поліцію : Закон України : від 2 лип. 2015 р. № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text7>.

72. Про організацію діяльності слідчих підрозділів Національної поліції України: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 06.07.2017 № 570. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0918-17#Text>

73. Про організацію службової діяльності поліції охорони з питань забезпечення фізичної охорони об'єктів : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 7 лип. 2017 р. № 577 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0989-17#Text>

74. Про Положення про дипломатичні представництва та консульські установи іноземних держав в Україні: Указ Президента України від 10.06.1993 № 198/93 URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/198/93>

75. Про Правила дорожнього руху: Постанова Кабінету Міністрів України від 10.10.2001 № 1306. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1306-2001-%D0%BF#n16>.

76. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22.09.2011 № 3773-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17>

77. Про реалізацію окремих положень Дисциплінарного статуту Національної поліції України : Наказ МВС України від 07.11.2018 р. № 893. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1355-18#n17>

78. Про центральні органи виконавчої влади: закон України від 17.03.2011 № 3166-VI. Відомості Верховної Ради УРСР. 2011. № 38. Ст. 385.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

<http://zakon.rada.gov.ua>

<https://www.president.gov.ua>

<http://www.kmu.gov.ua/>

<http://mvs.gov.ua/>

<https://www.npu.gov.ua>

<http://univd.edu.ua>

<http://lib.univd.edu.ua>

Текст лекції

1. ЗАГАЛЬНОПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ.

Розгляд і вирішення адміністративних справ, пов'язаних із вчиненням адміністративних проступків, та умови і порядок притягнення правопорушників до адміністративної відповідальності чи застосування до них інших заходів адміністративного примусу компетентними органами на основі закону визнається як провадження у справах про адміністративні правопорушення. Разом із тим слід зазначити, що застосування адміністративних стягнень чи інших заходів адміністративного примусу зачіпає або може зачіпати суттєві інтереси майнового та особистого характеру (оплатне вилучення предмета, конфіскація, виправні роботи, штраф, адміністративний арешт, позбавлення спеціального права, доставлення правопорушника, адміністративне затримання тощо) громадянина, що гарантовані Конституцією України (ст. 3, 29, 41 та ін.), зумовлює необхідність високого ступеня формалізації провадження та врегулювання його процесуальними правовими нормами, а в деяких випадках і нормами матеріального права, наприклад, установлення строків накладення адміністративних стягнень, визначення обставин, що виключають адміністративну відповідальність (ст. 17 КУпАП) тощо. Забезпечуючи вимоги щодо формалізації провадження законодавець чітко визначає: 1) органи, що уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення; 2) підвідомчість справ про адміністративні правопорушення; 3) завдання, порядок та принципи провадження у справах про адміністративні правопорушення; 4) осіб, які мають право складати протоколи про адміністративні правопорушення; 5) заходи забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення; 6) права та обов'язки осіб, які беруть участь у провадженні у справі про адміністративні правопорушення; 7) місце, строки та порядок розгляду справ про адміністративні правопорушення; 8) порядок винесення та оголошення постанови у справі про адміністративне правопорушення; 9) порядок, строки та

повноваження щодо оскарження чи опротестування постанови у справі про адміністративне правопорушення; 10) порядок звернення та виконання постанови про накладення адміністративного стягнення. Зазначені вимоги щодо провадження у справах про адміністративні правопорушення врегульовані адміністративно-процесуальними нормами, основну частину яких містить КУпАП – ст. 213–33059. Вони встановлюють правила провадження у справах про адміністративні правопорушення, виступають основним елементом механізму правового регулювання процесуальних відносин адміністративно-деліктного характеру, регулюють порядок реалізації відповідних матеріальних норм та процедури їх застосування. Водночас деякі адміністративно-процесуальні правовідносини регулюються також нормами, які містяться в інших законодавчих актах. Наприклад, враховуючи особливості порушень митних правил, законодавець у Митному кодексі України (далі – МКУ) закріплює цілу низку норм, що регулюють порядок провадження у справах про порушення митних правил (ст. 356–406 МКУ). При цьому зазначає, що в частині, що не регулюється Митним кодексом України, провадження здійснюється відповідно до законодавства України про адміністративні правопорушення (ст. 357 МКУ). Аналогічним шляхом вирішується питання щодо провадження у справах про адміністративні правопорушення в інших законах, що передбачають адміністративну відповідальність. У Законі України «Про запобігання корупції» передбачено, що за вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень особи притягаються до кримінальної, адміністративної, цивільно-правової та дисциплінарної відповідальності у встановленому законом порядку. Порядок адміністративного провадження у справах про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією, а також виконання постанов про накладення адміністративних стягнень визначаються Кодексом України про адміністративні правопорушення. Отже, Кодекс України про адміністративні правопорушення є базовим законодавчим актом, у якому містяться адміністративно-процесуальні норми (ст. 213–330), що регламентують провадження у сфері адміністративно-деліктних відносин. Звідси випливає: по-

перше, будь-які адміністративно-процесуальні норми, встановлені іншими законами України, крім КУпАП, навіть специфічні правила розгляду окремих категорій справ не можуть вносити зміни до загального порядку провадження у справах про адміністративні правопорушення. Вони можуть лише визначати окремі особливості провадження у тій чи іншій сфері адміністративно-деліктних правовідносин; по-друге, процесуальні норми підзаконних актів (інструкцій, положень, правил, методик), що приймаються в основному центральними органами виконавчої влади, органами влади, повноваження яких поширюються на всю територію України, а також органами місцевого самоврядування (районними, обласними радами), не визначають умови та порядок провадження у сфері адміністративно-деліктних правовідносин. На відміну від матеріальних норм, вони ніколи не уточнюють і не конкретизують норми КУпАП чи інших законів, що регулюють провадження у справах про адміністративні правопорушення. Такі процесуальні норми підзаконних нормативних актів не можуть ані дублювати норми законодавчого акта, ані вводити нові правила поведінки учасників адміністративного процесу. Вони носять лише допоміжний характер та спрямовані в основному на врегулювання діяльності суб'єктів владних повноважень у сфері процесуальних відносин з метою надання методичної допомоги для правильного застосування процесуальних норм, визначених законом. Із цією метою законодавець часто залишає місце у процесуальному законі для врегулювання з урахуванням особливостей тієї чи іншої сфери, публічних відносин на рівні підзаконних актів. Наприклад, тимчасове затримання транспортних засобів працівниками уповноважених підрозділів Національної поліції, що встановлюється Кабінетом Міністрів України та визначається Кабінетом Міністрів України. (ст. 265-2 КУпАП); направлення осіб, які керують транспортними засобами, для огляду на стан сп'яніння, якщо є достатні підстави вважати, що вони керують у стані сп'яніння, провадиться в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України (ст. 266 КУпАП); при винесенні адміністративного стягнення у вигляді попередження на місці вчинення правопорушень (порушень правил дорожнього руху),

передбачених ст. 116, 116-2, 117, воно оформлюється способом, установленим відповідно Міністерством внутрішніх справ України або центральним органом виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері безпеки на морському та річковому транспорті (ст. 306 КУпАП), тощо. Основною підставою (приводом) для прийняття таких актів є особливості конкретної сфери управління, які не підлягають узагальненню в процесуальному законі, тому законодавець делегує повноваження щодо прийняття процедурних норм для врегулювання окремих конкретних відносин. Однак виникає питання стосовно інших нормативних актів, наприклад, інструкції, правила, положення, методики з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в тій чи іншій сфері публічних відносин. Чи є такі акти нормативно-процесуальними, чи містять вони процесуальні норми? Адже законодавець не делегував повноважень щодо прийняття таких актів. Ні в КУпАП, ні в інших законах, що регулюють провадження у справах про адміністративні правопорушення, не надається право органам владних повноважень приймати такі акти, а практично реально кожним органом влади, що уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення, такі інструкції прийняті і зареєстровані у Міністерстві юстиції України. Ці питання потребують більш поглибленого вивчення. Таким чином, провадження у справах про адміністративні правопорушення – це врегульовані нормами права суспільні відносини у формі певної сукупності послідовно вчинених процесуальних дій (всіма) учасниками процесу щодо розгляду і вирішення адміністративних справ та виконання постанов про накладення адміністративних стягнень в адміністративно-деліктній сфері. Змістом провадження у справах про адміністративні правопорушення є суспільні відносини, що спрямовані на розгляд і вирішення адміністративної справи та виконання постанови про накладення стягнення, а не притягнення правопорушників до відповідальності, яке може закінчитися виправданнями невинного або звільненням від адміністративної відповідальності (ст. 22 КУпАП) чи закриттям провадження з підстав, передбачених ст. 247 КУпАП. Крім цього, змістовою ознакою також є вчинення процесуальних дій всіма учасниками

процесу, а не тільки органом владних повноважень. Адміністративні процесуальні норми, що регулюють провадження адміністративно-деліктного характеру, у своїй сукупності складають (утворюють) правовий інструмент як самостійну складову, як елемент системи адміністративного процесуального права України, що входить до правової системи України і тісно взаємодіє з іншими правовими галузями та підгалузями. Насамперед ця взаємодія відбувається у відносинах, пов'язаних з адміністративним, кримінальним та цивільним судочинством.

1. З адміністративним судочинством – як процесом продовження провадження в адміністративно-деліктній сфері. Відповідно до п. 1 ч. 1 ст. 20 (КАС України) місцевим загальним судам як адміністративним судам підсудні всі адміністративні справи з приводу рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень у справах про притягнення до адміністративної відповідальності. Тобто місцевими загальними судами як адміністративними судами вирішуються адміністративні справи з приводу рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень у справах про притягнення до адміністративної відповідальності (ст. 286 КАС України).
2. Із кримінальним судочинством – у разі закриття кримінального провадження, але за наявності в діях порушника ознак адміністративного правопорушення адміністративне стягнення може бути накладено не пізніше як через місяць з дня прийняття рішення про закриття кримінального провадження.
3. Із цивільним судочинством – у разі вирішення питання про відшкодування майнової шкоди, заподіяної адміністративним правопорушенням (ст. 40 КУпАП), а також у випадках, коли постанова суду в справі про адміністративне правопорушення обов'язкова для суду, що розглядає справу про цивільно-правові наслідки дій особи, стосовно якої ухвалено постанову суду, з питань, чи мали місце ці дії та чи вчинені вони цією особою. Крім того, обставини, встановлені рішенням суду в адміністративній справі, що набрало чинності, не доказуються під час розгляду іншої справи, в якій беруть участь ті самі особи або особа, щодо якої встановлено ці обставини, якщо інше не встановлено законом (ст. 82 ЦПК). Щоправда, законодавець віддає перевагу лише судовим рішенням. Проте, як убачається, не можуть пройти поза

увагою суду, під час вирішення відшкодування майнової шкоди, й рішення (постанови) інших органів (посадових осіб) про притягнення до адміністративної відповідальності. Це теж певним чином може бути визнано доказом, уже встановленим компетентним органом, хоча й потребує відповідної перевірки. Отже, провадження у справах про адміністративні правопорушення мають чітку нормативно-правову регламентацію на законодавчому рівні та як правовий процесуальний інститут тісно пов'язані з іншими процесуальними галузями права, а також правовими інститутами адміністративного процесуального права.

2. ЗАВДАННЯ ТА ПРИНЦИПИ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ.

Провадження у справах про адміністративні правопорушення становить систему правовідносин, які складаються на основі процесуальної діяльності органів (посадових осіб), уповноважених розглядати індивідуальні адміністративні справи з приводу притягнення до адміністративної відповідальності осіб, у діях яких є ознаки адміністративного правопорушення. Основними завданнями провадження у справах про адміністративні правопорушення згідно зі ст. 245 КУпАП є: – своєчасне, всебічне, повне і об'єктивне з'ясування обставин кожної справи; – вирішення її в точній відповідності до закону; – забезпечення виконання винесеної постанови; – виявлення причин та умов, що сприяють вчиненню адміністративних правопорушень, запобігання правопорушенням, виховання громадян у дусі додержання законів, зміцнення законності. Звідси випливає, що розв'язуються два крупні, комплексні взаємопов'язані завдання. По-перше, юрисдикційне – своєчасне, всебічне, повне і об'єктивне з'ясування обставин кожної справи; вирішення її відповідно до законодавства; забезпечення виконання винесеної постанови. По-друге, профілактичне – виявлення причин та умов, що сприяють вчиненню адміністративних правопорушень; виховання громадян у дусі додержання законів. Таким чином, провадження у справах про адміністративні правопорушення – це правовий інститут, у рамках якого регулюються

процесуальні адміністративно-деліктні відносини і забезпечується вирішення адміністративних справ, а також попередження адміністративних правопорушень. Адміністративно-процесуальні норми, що входять до інституту провадження у справах про адміністративні правопорушення, регулюють порядок реалізації відповідних матеріальних норм, процедури їх застосування, процес здійснення примусового впливу на винних за допомогою адміністративних стягнень. Іншими словами, вони регламентують комплекс адміністративно-деліктних відносин⁶³. Зазначені завдання реалізуються шляхом учинення низки процесуальних дій органами (посадовими особами), уповноваженими розглядати справи про адміністративні правопорушення. Передусім це з'ясування наявності факту вчинення правопорушення, установлення особи, яка вчинила правопорушення, чи винна ця особа і чи підлягає вона адміністративній відповідальності. Своєчасне, всебічне, повне і об'єктивне з'ясування обставин кожної справи вимагає від уповноваженого органу (посадової особи) розглянути справу у строки, встановлені законом. Пропущення, наприклад, загального строку притягнення до адміністративної відповідальності, встановленого ст. 38 КУпАП, тягне за собою уникнення правопорушником справедливого і законного адміністративного стягнення, породжує вседозволеність, закладає у свідомість правопорушника та оточуючих його осіб ілюзію про безкарність протиправних дій, сприяє вчиненню інших правопорушень. Крім цього, порушення встановленого строку накладення адміністративного стягнення тягне за собою скасування постанови у справі та закриття справи провадженням. Своєчасне з'ясування обставин справи також передбачає її розгляд у строки, встановлені ст. 277 КУпАП, недотримання яких створює тяганину в розгляді справи та втрату ефекту швидкості настання адміністративної відповідальності чи застосування адміністративного стягнення. Всебічне, повне та об'єктивне з'ясування обставин справи вимагає від уповноваженого органу (посадової особи) насамперед повного дослідження доказів, на основі яких установлюється наявність чи відсутність адміністративного правопорушення, винність даної особи в його вчиненні (ст.

251), здійснити всебічну й неупереджену оцінку цих доказів (ст. 252), установити наявність обставин, що пом'якшують (ст. 34) чи обтяжують відповідальність (ст. 35), з'ясувати, чи заподіяно майнову шкоду вчиненим правопорушенням, або є можливість передати матеріали справи на розгляд громадських організацій чи звільнити від відповідальності через малозначність правопорушення (ст. 21, 22 КУпАП). Вирішення справи в точній відповідності до закону вимагає від уповноваженого органу (посадової особи) розгляду справи відповідно до власної компетенції, в установлені строки і за місцем розгляду справи; відповідно до закону, що передбачає адміністративну відповідальність; застосування стягнення в межах власних повноважень, передбачених законом. У разі порушення цих вимог постанову у справі підлягає скасуванню, а справа направляється на новий розгляд за підвідомчістю, якщо дозволяє строк, установлений ст. 38 КУпАП, а якщо строк пропущено, – справа підлягає закриттю провадженням. Забезпечення виконання постанови у справі здійснюється органом (посадовою особою), який виніс постанову, шляхом звернення її до виконання (ст. 299) та здійсненням контролю за виконанням постанови. Законодавець орієнтує державні органи, об'єднання громадян на запобігання правопорушенням. Однак значна роль у виявленні причин та умов, що сприяють вчиненню правопорушень, запобіганню правопорушенням, належить органам адміністративно-деліктної юрисдикції. Орган (посадова особа), який розглядає справу, встановивши причини та умови, що сприяли вчиненню адміністративного правопорушення, вносить у відповідний державний орган чи орган місцевого самоврядування, громадську організацію або посадовій особі пропозиції про вжиття заходів щодо усунення цих причин та умов. Про вжиті заходи протягом місяця з дня надходження пропозиції повинно бути повідомлено орган (посадову особу), який виніс пропозицію (ст. 282 КУпАП). Виховання громадян у дусі поваги до права (закону) забезпечується комплексом виховної, просвітницької роботи, проведенням заходів правового всеобучу тощо. Важливим правилом у визначенні порядку провадження у справах про адміністративні правопорушення є визначення законом обставин, що виключають провадження у справі (ст. 247),

відповідно до якого провадження у справі про адміністративне правопорушення не може бути розпочато, а розпочате підлягає закриттю за таких обставин: 1) відсутність події і складу адміністративного правопорушення. Тобто законодавець встановлює відсутність події, а саме ознак адміністративного правопорушення, тобто ці дії не визнані адміністративним проступком, а якщо й визнані проступком, то відсутній його склад (об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона). Наприклад, відсутність вини особи чи вчинене посягання на суспільні відносини, які охороняються не нормами права, а нормами моралі, звичаїв тощо; 2) недосягнення особою на момент учинення адміністративного правопорушення шістнадцятирічного віку (ст. 12). За вчинення правопорушень, передбачених КУпАП, неповнолітніми віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років відповідальність несуть батьки або особи, які їх замінюють (ч. 3 ст. 184); 3) неосудність особи, яка вчинила протиправну дію чи бездіяльність (ст. 20). Тобто вчинення протиправної дії чи бездіяльності особою, яка не усвідомлює своїх дій або не здатна ними керувати в результаті хронічної хвороби, слабоумства чи іншого хворобливого стану; 4) вчинення дії особою в стані крайньої необхідності (ст. 18) або необхідної оборони (ст. 19); 5) видання акта амністії, якщо він усуває застосування адміністративного стягнення. Такі акти амністії видаються Верховною Радою України. Якщо до видання акта амністії до особи було застосовано адміністративне стягнення, то відповідно до ст. 302 КУпАП орган (посадова особа), який виніс постанову про накладення стягнення, припиняє її виконання; 6) скасування акта, який встановлює адміністративну відповідальність; 7) закінчення на момент розгляду справи про адміністративне правопорушення строків, передбачених ст. 38 КУпАП. Так, адміністративне стягнення може бути накладено не пізніше як через 2 місяці з дня вчинення правопорушення, а при триваючому правопорушенні – не пізніше як через 2 місяці з дня його виявлення, за винятком випадків, коли справи про адміністративні правопорушення відповідно до КУпАП підвідомчі суду (судді). Якщо справи про адміністративні правопорушення відповідно до КУпАП чи інших законів підвідомчі суду (судді), стягнення може бути накладено не пізніше

як через 3 місяці з дня вчинення правопорушення, а при триваючому правопорушенні – не пізніш як через 3 місяці з дня його виявлення. Адміністративне стягнення за вчинення правопорушення, пов'язаного з корупцією, а також правопорушень, передбачених ст. 164-14, 212-15, 212-21 КУпАП, може бути накладено протягом 3 місяців із дня його виявлення, але не пізніше 2 років з дня його вчинення. Адміністративне стягнення за вчинення правопорушень, передбачених ст. 204-1 і 204-2 КУпАП, може бути накладено протягом 3 місяців із дня їх виявлення, але не пізніше року з дня їх учинення, а в разі вчинення таких правопорушень іноземцями або особами без громадянства, стосовно яких у встановленому законом порядку прийнято рішення про примусове повернення чи примусове видворення з України, – протягом часу, необхідного для їх виїзду з України, але не пізніше строку, визначеного законом для виїзду цих осіб з України чи забезпечення їх примусового видворення з України. У разі закриття кримінального провадження, але за наявності в діях порушника ознак адміністративного правопорушення, адміністративне стягнення може бути накладено не пізніш як через місяць із дня прийняття рішення про закриття кримінального провадження; 8) наявність за тим самим фактом щодо особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, постанови компетентного органу (посадової особи) про накладення адміністративного стягнення або нескасованої постанови про закриття справи про адміністративне правопорушення, а також повідомлення про підозру особі у кримінальному провадженні за цим фактом. Отже, особа не може бути притягнута двічі за одне й те саме правопорушення. Постанова про накладення стягнення є обов'язковою для виконання всіма особами. Особа також не може бути притягнута до адміністративної відповідальності, якщо в її діях є ознаки злочину і проти неї порушена кримінальна справа; 9) смерть особи, щодо якої було розпочато провадження у справі. Якщо справа до смерті особи була розглянута і винесена постанова, то орган (посадова особа), який виніс постанову про накладення стягнення, припиняє її виконання. Принципи слугують засобом забезпечення законності під час розгляду і вирішення індивідуальних адміністративних справ,

вони мають поширювальний характер і обов'язкові для всіх учасників адміністративного процесу. Можна погодитися з думкою О. В. Фатхутдінової, що «принцип для процесу – це те саме, що і принцип для права. Він може розглядатись як: чинник, що визначає зміст і різновид процесу; чинник, що визначає єдність процесу; чинник, рівень реалізації якого є показником правового стану». Адміністративно-процесуальні принципи – це ключові нормативно-керівні засади, демократичні основи адміністративного провадження, оскільки їх змістом є закріплені правові норми, які виражають інтереси народу. В адміністративно-процесуальній науковій літературі принципи юрисдикційного провадження визначаються як основи адміністративного провадження, основні положення галузі, основні керівні засади, які характеризують зміст його стадій та інститутів. Виходячи із загального поняття принципу, що означає початкову керівну ідею, основне вихідне положення, а також із загального поняття принципів права, можна дійти висновку, що принципами адміністративно-юрисдикційної діяльності є закріплені в Конституції України і поточному адміністративному законодавстві основоположні ідеї, які визначають суть, організацію і спрямованість зазначеного виду діяльності, її цілі, завдання, функції, методи і форми здійснення, а також процесуальний стан суб'єктів цієї діяльності. У цьому визначенні знаходять відображення ознаки, яким повинен відповідати кожен принцип адміністративного провадження, що розглядається: а) принципи завжди є нормативно-керівною основою, тобто закріплені нормами права. Якщо їх не закріплено у правових нормах, вони не є принципами права, оскільки мають не правовий характер, а залишаються політичними або контрольно-наглядовими, у зв'язку з чим не виконують і не можуть виконувати покладені на адміністративно-процесуальні принципи завдання у праві і провадженні зокрема; б) до числа принципів може бути віднесено тільки ті нормативно-керівні основоположні ідеї, які передбачають найбільш загальні і важливі сторони юрисдикційної діяльності органів поліції, які безпосередньо визначають її характер, зміст і спрямованість. Вони характеризують сутність цього виду діяльності в цілому, всі його сторони та інститути. Тому, виходячи також із

філософського визначення принципу як центрального поняття, основи системи, навряд чи можна визнати правильною думку про те, що, крім специфічних принципів, властивих у цілому адміністративно-процесуальному праву, є й адміністративно-процесуальні принципи, які діють на кожній стадії процесу. Так, принцип офіційності (публічності), виходячи зі свого змісту і призначення, діє на всіх стадіях процесу. Принцип вибору виду і міри покарання (принцип персоніфікації або індивідуалізації покарання) не є процесуальним принципом, його можна віднести до принципів матеріального адміністративного права. Не можуть бути взагалі віднесені до принципів права повнота і швидкість обраного заходу впливу, негайне реагування на правопорушення, свобода оскарження, оскільки це – функціональні обов'язки, суб'єктивні права і загальні положення законодавства. Враховуючи також, що принципами є основоположні ідеї, виникає сумнів щодо правильності визначення принципів, закріплених у Конституції України, як основних, про наявність яких стверджується в літературі. Невдалість цього терміна полягає і в тому, що тоді поряд з основними принципами необхідно визнати також існування неосновних, тобто другорядних, принципів. І справа не тільки в термінології. Виходячи із суті принципів, а також із діалектичної єдності змісту (принципу) і форми (його назви), вважаємо, що такі положення є спірними. Назва принципу повинна відображати його суть і зміст; в) принципи адміністративно-юрисдикційної діяльності повинні витікати із загальноправових принципів, а також відповідним чином співвідноситись із принципами адміністративного права, кримінального процесуального і цивільно-процесуального права. Однак при визначенні їх системи не можна механічно відтворити окремі принципи інших галузей матеріального і процесуального права на адміністративно-процесуальне підґрунтя; г) поняття принципів провадження передбачає їх взаємозв'язок і взаємну обумовленість. Так, принцип відкритого розгляду справи (гласності) пов'язаний із принципом національної мови юрисдикційного провадження. Тільки при дотриманні останнього принципу гласність може бути здійснена. Принцип економії процесуальних засобів тісно пов'язаний із принципом поєднання письмовості та усності,

безпосередності та опосередкованості, принцип публічності – з принципом змагальності та ін. Взаємна обумовленість демократичних принципів досліджуваного провадження, структура їх взаємозв'язку і логічні відношення свідчать про те, що в сукупності ці принципи утворюють чітку систему, споруджену на логічній основі у відповідності до системних принципів цілісності, структурності, взаємозалежності систем і середовища, ієрархічності й чисельності. Принципи провадження у справах про адміністративні правопорушення, в тому числі й підвідомчі органам Національної поліції, безпосередньо впливають з указаних завдань і закріплені в численних правових нормах. Найважливішими з них є: 1) забезпечення законності; 2) досягнення об'єктивної істини; 3) право на захист; 4) презумпція невинуватості, 5) рівність громадян перед законом; 6) гласність провадження, широка участь громадськості; 7) оперативність. Серед визначених принципів провідним є принцип законності. Він означає неухильне виконання вимог закону всіма учасниками адміністративно-процесуальної діяльності. Зазначений принцип обумовлює захист прав громадян, а також особливу морально-політичну і юридичну відповідальність органів поліції (посадової особи) за належне здійснення всіх процесуальних дій. Досягнення об'єктивної істини у справі – найважливіший принцип провадження у справах про адміністративні правопорушення. Цей принцип ставить за обов'язок органам і підрозділам Національної поліції (посадовій особі), що розглядають справу, досліджувати всі обставини в їх взаємозв'язку, саме в тому виді, в якому вони існували в дійсності, і на цій основі виключити однобічний, упереджений підхід до вибору рішення. Принцип права на захист реалізується наданням особі, яка притягається до відповідальності, необхідних правових можливостей для доведення своєї невинуватості або обставин, що пом'якшують відповідальність. Така особа користується широкими правами на всіх стадіях провадження. Згідно зі ст. 268 КУпАП вона може знайомитися з усіма матеріалами справи, давати пояснення, подавати докази, заявляти клопотання, оскаржити постанову, під час розгляду справи користуватися юридичною допомогою захисника і т.п. Коли йдеться про право

на захист, перш за все мається на увазі особа, яка притягається до відповідальності, проте у процесі може брати участь й інший громадянин, безпосередньо зацікавлений у справедливому вирішенні справи, – потерпілий. Якщо у протоколі про адміністративне правопорушення вказано потерпілого, то з моменту складання протоколу ця особа набуває процесуальних прав, передбачених ст. 269 КУпАП. Як і особа, що притягається до адміністративної відповідальності, потерпілий має право знайомитися з матеріалами справи, заявляти клопотання, подавати скаргу. Презумпція невинуватості полягає в тому, що особа, яка притягається до адміністративної відповідальності, вважається невинною доти, поки її винуватість не буде доведено у встановленому законом порядку. Цей принцип припускає також, що тягар доведення лежить на обвинувачі. Особа, яка притягається до відповідальності, не зобов'язана доводити свою невинуватість, хоча і має на це право. З цього принципу випливає і таке важливе положення: усякий сумнів тлумачиться на користь особи, яка притягається до відповідальності. Воно належить до тих випадків, коли сумнів не було усунуто під час розгляду справи. Зазначена обставина є однією з підстав винесення постанови про закриття справи. Принцип рівності громадян прямо закріплений у ст. 248 КУпАП. Відповідно до нього всі громадяни рівні перед законом і органом, який розглядає справу, незалежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, мови та інших обставин. Проведення у справах про адміністративні правопорушення здійснюється гласно, відкрито, громадяни можуть бути присутні під час розгляду справ органами (посадовими особами) поліції й іншими органами; розвиток і результати процесу висвітлюються засобами масової інформації. Гласність забезпечується громадським контролем діяльності суб'єктів примусу. Оперативність провадження у справі про адміністративне правопорушення виявляється насамперед у встановленні стислих строків, передбачених для розгляду справ. Наприклад, справи про дрібне хуліганство розглядаються протягом доби, про торгівлю з рук у невстановлених місцях – трьох діб.

Принципи провадження у справах про адміністративні правопорушення пов'язані між собою, вони здійснюються в нерозривній єдності. Не можна заради гласності жертвувати істиною, заради оперативності – законністю. Тільки послідовна реалізація всіх принципів відповідає демократичній природі провадження і дозволяє щонайкраще досягти цілей процесу.

3. СУТНІСТЬ І ВИДИ СТАДІЙ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ.

Кожна адміністративно-процесуальна стадія має свої цілі і завдання, які відрізняються в цілому від цілей і завдань всього адміністративного провадження. Крім цього, кожна процесуальна стадія має і близькі процесуальні завдання: стадія вирішення справи – розгляд справи і прийняття у ній законної та обґрунтованої постанови; стадія виконання постанови по справі у адміністративне правопорушення – фактичну реалізацію вимог, які містяться в постанові, і т. ін. Кожна стадія спрямована на досягнення певного процесуального результату, на вирішення завдань, які стоять перед адміністративним провадженням у цілому. Для кожної адміністративно-процесуальної стадії характерно, також що у процесі її здійснення приймаються різноманітні рішення, які оформлюються різноманітними процесуальними документами, характерними тільки для тієї чи іншої стадії. Акт порушення адміністративного провадження втілюється, як правило, у протоколі про адміністративне правопорушення, а рішення у справі – у постанові. До того ж названі рішення і документи не властиві іншим адміністративно-процесуальним стадіям. Кожна адміністративно-процесуальна стадія має свій зміст, тобто складається з певної сукупності адміністративно-процесуальних дій (процесуальних процедур), які мають свою адміністративно-процесуальну форму. Всі дії суб'єкта даної стадії втілюються, як правило, в письмову форму. Кожна адміністративно-процесуальна стадія, виходячи зі свого змісту, є функціонально і логічно завершеною категорією, тому, з одного боку, тісно пов'язана з іншими процесуальними стадіями, навіть обумовлена ними, а з

іншого, – має певну самостійність. Цей чинник обумовлює існування повного і прискореного провадження. Адміністративно-процесуальна стадія – це складова частина провадження у справах про адміністративні правопорушення, підвідомчих органам Національної поліції, і відображає певною мірою особливості цього адміністративного провадження, його цілі, завдання, функції, здійснюється на процесуальних принципах, відповідно до яких воно і базується, хоча кожен із принципів має свій специфічний прояв у кожній стадії. Стадія становить сукупність адміністративно-процесуальних дій, процедур, які здійснюються різноманітними суб'єктами адміністративної юрисдикції у певній адміністративно-процесуальній формі на основі принципів адміністративно-процесуального права, спрямованих у кінцевому результаті на виконання функцій, здійснення цілей і вирішення завдань, які стоять перед зазначеним провадженням, і відображають його характерні риси. Виходячи зі змісту цього визначення, а також ґрунтуючись на нормах чинного законодавства, зокрема розділах IV і V КУпАП України, можна зробити висновок про існування чотирьох стадій провадження у справах про адміністративні правопорушення, які реалізуються в такій послідовності: – стадії порушення справи про адміністративний проступок і попереднє з'ясування її обставин (ст. 254–258 КУпАП); – стадії розгляду справи про адміністративне правопорушення і винесення у ній постанови (ст. 276–285 КУпАП); – стадії оскарження постанови у справі про адміністративне правопорушення (ст. 287–296 КУпАП); – стадії виконання постанови у справі про адміністративне правопорушення (ст. 298–305 КУпАП). Порушення справи про адміністративний проступок і попереднє з'ясування її обставин. Більш детального розгляду потребують дії, які здійснюються на стадії порушення справи і попереднього з'ясування її обставин. Єдиною фактичною підставою порушення провадження є наявність у діянні особи складу адміністративного правопорушення. Проте самого лише факту недостатньо для того, щоби провадження у справі розпочалося. Необхідна ще й формальна підстава, тобто інформація про скоєння правопорушення. Такими підставами можуть бути: звернення (письмові або усні) громадян; повідомлення

посадових осіб органів державної влади і місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій; повідомлення засобів масової інформації; повідомлення об'єднань громадян; безпосереднє виявлення правопорушення поліцейським. Найважливішим документом, який складається на стадії порушення справи і попереднього з'ясування її обставин, є протокол про адміністративне правопорушення. Перш ніж скласти адміністративний протокол, посадова особа повинна виконати низку процесуальних дій: опитати свідків, потерпілих, затримати особу тощо. Отже, протокол можна вважати процесуальним документом, який фіксує закінчення стадії порушення справи і попереднього з'ясування її обставин. Протокол є єдиною формалізованою підставою для подальшого провадження у справі про адміністративне правопорушення. Від того, наскільки грамотно його складено, залежить правильність розгляду справи по суті і обґрунтованість прийнятого рішення. Перелік відомостей, які мають бути відображені у протоколі про адміністративне правопорушення, вказано у ст. 256 КУпАП і деталізовано в наказі МВС України від 06.11.2015 № 1376 «Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції», наказі МВС України від 08.02.2019 № 100 «Про затвердження Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події», наказі МВС України від 07.11.2015 № 1395 «Про затвердження Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі», а також у наказі МВС України від 13.01.2020 № 13 «Про затвердження Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані в автоматичному режимі». Особливе значення під час складення протоколу має викладення обставин вчиненого правопорушення, від якого в подальшому буде залежати правильна кваліфікація діяння і застосування до порушника відповідних заходів впливу. У протоколі передбачено, що при викладенні обставин правопорушення вказуються число, місяць, рік, час його вчинення, суть

правопорушення, які саме протиправні дії вчинила особа, яка притягається до адміністративної. Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції : Наказ МВС України від 06.11.2015 № 1376 , Про затвердження Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події : Наказ МВС України від 08.02.2019 № 100 Про затвердження Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі : Наказ МВС України від 07.11.2015 № 1395. Також до протоколу вносяться прізвища, імена та по батькові двох свідків правопорушення, адреси їх місця проживання і ставляться підписи свідків. Якщо в результаті вчинення адміністративного правопорушення заподіяно майнову шкоду громадянину, підприємству, установі чи організації, то в протоколі зазначається прізвище, ім'я та по батькові потерпілого, адреса місця його проживання або назва підприємства, установи, організації, їх місцезнаходження, ставиться підпис потерпілого або представника підприємства, установи, організації та вказується розмір заподіяної правопорушенням матеріальної шкоди. Важливе значення для закріплення доказів і правильного вирішення справи часто мають різні матеріали, які додаються до протоколу. Стаття 258 КУпАП України передбачає низку винятків із загального правила, коли протокол про адміністративне правопорушення можна не складати. Протокол не складається у разі вчинення адміністративних правопорушень, розгляд яких віднесено до компетенції Національної поліції, та адміністративних правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксованих в автоматичному режимі, а також порушень правил зупинки, стоянки, паркування транспортних засобів, зафіксованих у режимі фотозйомки (відеозапису). Протоколи не складаються і в інших випадках, коли відповідно до закону штраф накладається і стягується, а попередження оформлюється на місці вчинення правопорушення. У випадках, коли уповноваженими органами (посадовими особами) на місці вчинення правопорушення виноситься постанова у справі про адміністративне

правопорушення відповідно до вимог ст. 283 КУпАП або залишається повідомлення про притягнення до адміністративної відповідальності за порушення правил зупинки, стоянки або паркування транспортних засобів у разі їх фіксації в режимі фотозйомки (відеозапису), крім випадків фіксації в автоматичному режимі правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху. Якщо під час складання постанови у справі про адміністративне правопорушення особа осперить допущене порушення й адміністративне стягнення, що на неї накладається, то уповноважена посадова особа зобов'язана скласти протокол про адміністративне правопорушення відповідно до вимог ст. 256 КУпАП, крім випадків притягнення особи до адміністративної відповідальності за вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 185-3 КУпАП, правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, в тому числі зафіксованих в автоматичному режимі, або порушень правил зупинки, стоянки, паркування транспортних засобів, зафіксованих у режимі фотозйомки (відеозапису). Цей протокол є додатком до постанови у справі про адміністративне правопорушення. Постанова у справі про адміністративне правопорушення складається у двох екземплярах, один з яких вручається особі, яка притягається до адміністративної відповідальності. У разі виявлення адміністративного правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксованого за допомогою працюючих в автоматичному режимі спеціальних технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису, протокол про адміністративне правопорушення не складається, а постанова у справі про адміністративне правопорушення виноситься без участі особи, яка притягається до адміністративної відповідальності. Копії постанови у справі про адміністративне правопорушення та матеріалів, зафіксованих за допомогою працюючих в автоматичному режимі спеціальних технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису, надсилаються особі, яка притягається до адміністративної відповідальності,

протягом трьох днів із дня винесення такої постанови. Розгляд справи про адміністративне правопорушення і винесення у ній постанови Розгляд справ про адміністративні правопорушення й винесення постанови – друга стадія провадження у справі, на якій вирішуються найголовніші завдання цього провадження. Головна мета діяльності посадової особи на цій стадії полягає у встановленні фактичних обставин справи і юридичній оцінці діяння особи. Зазначена стадія включає три етапи: підготовку справи до розгляду, розгляд справи і прийняття у ній постанови. Для розгляду справи передбачено ряд обов'язкових правил. Згідно зі ст. 278 КУпАП орган (посадова особа) під час підготовки до розгляду справи про адміністративне правопорушення вирішує такі питання: 1) чи належить до його компетенції розгляд цієї справи; 2) чи правильно складено протокол та інші матеріали справи про адміністративне правопорушення; 3) чи сповіщено осіб, які беруть участь у розгляді справи, про час і місце її розгляду; 4) чи є необхідні додаткові матеріали; 5) чи підлягають задоволенню клопотання особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, потерпілого, їх законних представників і адвоката. У разі встановлення неповноти матеріалів, поданих до розгляду, посадова особа потребує додаткові відомості та матеріали або повертає справу за місцем складення протоколу чи інших матеріалів для усунення недоліків. За загальним правилом (ст. 276 КУпАП) справи про адміністративні правопорушення розглядаються за місцем їх вчинення. Із цього загального правила існує декілька винятків, коли справи можуть розглядатися за місцем обліку транспортних засобів або за місцем проживання правопорушника. Справи про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані в автоматичному режимі, розглядаються за місцем оброблення та обліку таких правопорушень. Строки розгляду справ регламентуються ст. 277 КУпАП. У більшості випадків справа про адміністративне правопорушення розглядається у 15-денний строк із дня одержання уповноваженим органом чи посадовою особою протоколу та інших матеріалів справи. Крім цього, справи про деякі правопорушення, визначені ст. 277 КУпАП, розглядаються в 7-денний, 5-денний

та 3-денний строк. Ще коротший строк – одну добу – встановлено для розгляду справ про дрібне хуліганство, розпивання спиртних напоїв у громадських місцях, злісну непокору, виявлення неповаги до суду, розповсюдження неправдивих чуток та деяких інших. Після завершення підготовчого етапу починається слухання справи. Відповідний порядок визначено ст. 279 КУпАП. Розгляд розпочинається із представлення посадової особи, яка вирішує справу. Після цього посадова особа, котра розглядає справу, оголошує, яка справа підлягає розгляду та хто притягається до адміністративної відповідальності. Всім учасникам провадження роз'яснюються їхні права та обов'язки. Далі оголошується протокол про адміністративне правопорушення. Стаття 280 КУпАП визначає перелік обставин, що підлягають з'ясуванню під час розгляду справи. Це входить до обов'язків посадової особи, яка повинна з'ясувати, чи було вчинено адміністративне правопорушення, чи винна дана особа у його вчиненні, чи підлягає вона адміністративній відповідальності або іншій. Обов'язково встановлюється, чи є обставини, що пом'якшують і обтяжують відповідальність, чи заподіяно майнову шкоду, чи є підстави для передачі матеріалів про правопорушення на розгляд трудового колективу, а також інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи. Доказами у справі про адміністративне правопорушення є будь-які фактичні дані, на основі яких у визначеному законом порядку посадова особа з'ясовує зазначені обставини. Ці дані включаються до протоколу про адміністративне правопорушення: поясненнями особи, яка притягається до відповідальності, потерпілих, свідків, висновками експерта, речовими доказами, показаннями технічних приладів, які використовуються під час нагляду за виконанням правил дорожнього руху. Окремо складається протокол про вилучення речей і документів, а також інші документи (наприклад акти перевірок, різні довідки, характеристики, протокол про адміністративне затримання, особистий огляд чи огляд речей тощо). Посадова особа оцінює докази (тобто вирішує питання про їх достовірність) за своїм внутрішнім переконанням, що ґрунтується на всебічному, повному та об'єктивному дослідженні всіх обставин справи в їх сукупності, керуючись

законом і правосвідомістю (ст. 251–252 КУпАП). Стадія розгляду справи закінчується прийняттям постанови у справі про адміністративне правопорушення (глава 23 КУпАП). Стаття 283 КУпАП визначає зміст постанови. Вона повинна містити: найменування органу (посадової особи), який виніс постанову, дату розгляду справи; відомості про особу, щодо якої розглядається справа; викладення обставин, установлених під час розгляду справи; зазначення нормативного акта, який передбачає відповідальність за дане адміністративне правопорушення; прийняте у справі рішення. Статтею 284 КУпАП визначено види постанов: 1) про накладення адміністративного стягнення; 2) про застосування заходів впливу, передбачених ст. 241; 3) про закриття справи. Постанова про закриття справи виноситься під час оголошення усного зауваження, передачі матеріалів на розгляд громадської організації чи трудового колективу або передачі їх прокурору, органу досудового розслідування, а також за наявності обставин, передбачених ст. 247 КУпАП. На підставі наявності хоча б однієї з указаних нижче обставин провадження не може бути розпочато, а розпочате підлягає закриттю: 1) відсутність події та складу адміністративного правопорушення; 2) недосягнення особою на момент учинення адміністративного правопорушення 16-річного віку; 3) неосудність особи, яка вчинила протиправну дію чи бездіяльність; 4) вчинення дії особою в стані крайньої необхідності або необхідної оборони; 5) видання акта амністії, якщо він усуває застосування адміністративного стягнення; 6) скасування акта, який встановлює адміністративну відповідальність; 7) закінчення на момент розгляду справи про адміністративне правопорушення строків, передбачених ст. 38 КУпАП; 8) наявність за тим самим фактом щодо особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, постанови компетентного органу (посадової особи) про накладення адміністративного стягнення або нескасованої постанови про закриття справи про адміністративне правопорушення, а також порушення за цим фактом кримінальної справи; 9) смерть особи, щодо якої було розпочато провадження у справі. Якщо у процесі розгляду справи буде встановлено, що процесуальні документи оформлені з певними порушеннями, відсутні необхідні

відомості для з'ясування обставин справи й потрібні додаткові дані, то матеріал повинен бути направлений на додаткове розслідування. Головною фігурою у провадженні є особа, яка притягається до адміністративної відповідальності. У ст. 268 КУпАП визначено, що ця особа має право знайомитися з матеріалами справи, давати пояснення, подавати докази, заявляти клопотання, користуватися під час розгляду справи юридичною допомогою адвоката, виступати рідною мовою і користуватися послугами перекладача, якщо не володіє мовою, якою ведеться провадження, оскаржити постанову у справі. У ст. 269–274 КУпАП дано вичерпний перелік процесуальних прав та обов'язків інших учасників провадження – потерпілого, законних представників особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, адвоката, свідка, експерта і перекладача. Так, потерпілому, тобто особі, якій адміністративним правопорушенням заподіяно моральну, фізичну або майнову шкоду, надається право знайомитися з матеріалами справи, заявляти клопотання, оскаржувати постанову у справі. Потерпілого може бути також опитано як свідка у справі. Законні представники (батьки, усиновителі, опікуни, піклувальники) представляють інтереси особи, яка притягається до Адміністративно-юрисдикційна діяльність Національної поліції України адміністративної відповідальності, чи потерпілого, які є неповнолітніми або через свої фізичні чи психічні вади не можуть самі здійснювати свої права. Вони мають право знайомитися з матеріалами справи, заявляти клопотання, від імені особи, інтереси якої вони представляють, оскаржувати рішення у справі. Адвокат чи інший фахівець у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи, може знайомитися з матеріалами справи, заявляти клопотання, за дорученням особи, яка його запросила, і від її імені приносити скарги на рішення у справі. Його повноваження на участь у розгляді справи посвідчуються відповідним документом, який підтверджує право на надання правової допомоги. Як свідок у справі про адміністративне правопорушення може бути викликана будь-яка особа, про яку є дані, що їй відомі які-небудь обставини, що підлягають установленню в цій справі. Свідок зобов'язаний з'явитися в зазначений час на

виклик уповноваженої особи, яка розглядає справу, дати правдиві пояснення, повідомити все відоме йому у справі і відповісти на поставлені запитання. Експерт призначається особою, яка розглядає справу, в разі, коли виникає потреба в спеціальних знаннях. Він зобов'язаний з'явитися на виклик і дати об'єктивний висновок у поставлених перед ним питаннях. Експерт має право знайомитися з матеріалами справи, що стосуються предмета експертизи, заявляти клопотання про надання йому додаткових матеріалів, необхідних для висновку, ставити особі, яка притягається до відповідальності, потерпілому, свідкам запитання, що стосуються предмета експертизи, бути присутнім під час розгляду справи. Перекладач, який також призначається в разі необхідності слідчим, зобов'язаний з'явитися на виклик останнього і зробити повний і точний доручений йому переклад. Постанова у справі про адміністративне правопорушення має містити ряд відомостей і реквізитів. Перш за все зазначаються найменування територіального органу поліції, звання, прізвище та ініціали особи, яка винесла постанову, дата розгляду справи, відомості про особу, щодо якої вона розглядалася, викладаються обставини, встановлені під час розгляду справи, зазначається нормативний акт (наприклад ст. 178 КУпАП УК), який передбачає відповідальність за це адміністративне правопорушення, та прийняте у справі рішення. У разі необхідності в постанові відображається вирішення питання щодо вилучених речей. Будь-яка постанова повинна містити вказівку на порядок і строк її оскарження. Постанова має Глава 3. Провадження у справах про адміністративні правопорушення, підвідомчі органам поліції: завдання, принципи та стадії 94 бути підписана особою, яка її винесла. Постанова, відповідно до ст. 285 КУпАП, оголошується негайно після закінчення розгляду справи. Копія постанови протягом 3 днів вручається під розписку або висилається особі, щодо якої її винесено, а також потерпілому на його прохання. Якщо копія постанови висилається, про це робиться відповідна відмітка у справі. Оскарження та опротестування постанови у справі, перегляд справи Постанову у справі про адміністративне правопорушення може бути оскаржено прокурором, особою, щодо якої її винесено, а також потерпілим. Зазначимо, що прокурор

здійснює нагляд за додержанням законів у разі застосування заходів впливу за адміністративні правопорушення шляхом реалізації повноважень щодо нагляду за додержанням законів під час застосуванні заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян. Постанову органу (посадової особи) про накладення адміністративного стягнення, постанову у справі про адміністративне правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксоване в автоматичному режимі, може бути оскаржено у вищестоящий орган (вищестоящий посадовій особі) або в районний, районний у місті, міський чи міськрайонний суд. Постанову про одночасне накладення основного і додаткового адміністративних стягнень може бути оскаржено за вибором особи, щодо якої її винесено, чи потерпілого в порядку, встановленому для оскарження основного або додаткового стягнення. Скарга подається в орган (посадовій особі), який виніс постанову у справі про адміністративне правопорушення, якщо інше не встановлено законодавством України. Скарга, що надійшла, протягом 3 діб надсилається разом із справою органу (посадовій особі), правомочному відповідно до цієї статті її розглядати. Особа, яка оскаржила постанову у справі про адміністративне правопорушення, звільняється від сплати державного мита. Скаргу на постанову у справі про адміністративне правопорушення може бути подано протягом 10 днів із дня винесення постанови, а щодо постанов у справах про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані в автоматичному режимі, та/або про порушення правил зупинки, стоянки, паркування транспортних засобів, зафіксовані в режимі фотозйомки (відеозапису), – протягом 10 днів із дня набрання постановою чинності. У разі пропуску зазначеного строку з поважних Адміністративно-юрисдикційна діяльність Національної поліції України 95 причин цей строк за заявою особи, щодо якої винесено постанову, може бути поновлено органом (посадовою особою), правомочним розглядати скаргу. Скарга на постанову у справі про адміністративне правопорушення розглядається правомочними органами (посадовими особами) в 10-денний строк із дня її надходження, якщо інше не встановлено законами України. Орган (посадова

особа) під час розгляду скарги на постанову у справі про адміністративне правопорушення перевіряє законність та обґрунтованість винесеної постанови і приймає одне з таких рішень: 1) залишає постанову без зміни, а скаргу – без задоволення; 2) скасовує постанову і надсилає справу на новий розгляд; 3) скасовує постанову і закриває справу; 4) змінює захід стягнення в межах, передбачених нормативним актом про відповідальність за адміністративне правопорушення, з тим, однак, щоб стягнення не було посилено. Якщо буде встановлено, що постанову винесено органом (посадовою особою), неправомочним вирішувати цю справу, то така постанова скасовується і справа надсилається на розгляд компетентного органу (посадової особи). Копія рішення за скаргою на постанову у справі про адміністративне правопорушення протягом 3 днів надсилається особі, щодо якої її винесено. У той же строк копія постанови надсилається потерпілому на його прохання. Виконання постанови у справі про адміністративне правопорушення Виконання постанов про накладення адміністративного стягнення є заключною стадією провадження у справі про адміністративне правопорушення. Основні положення виконання постанов про накладення адміністративних стягнень викладено в розділі V КУпАП. Постанова про накладення адміністративного стягнення є обов’язковою для виконання державними й громадськими органами, підприємствами, установами, організаціями, посадовими особами та громадянами. Необхідною умовою виконання постанови є набрання нею чинності. Це означає, що постанова набула юридичного значення і є обов’язковою до виконання згідно зі ст. 298 КУпАП. У зв’язку з цим дуже важливим є визначення моменту набрання постановою чинності: або з моменту оголошення постанови правопорушнику, або з моменту ознайомлення правопорушника з постановою – адже в законодавстві це питання не вирішено до кінця. Статтею 299 КУпАП передбачено, що постанова про накладення адміністративного стягнення підлягає виконанню з моменту її винесення, якщо інше не встановлено КУпАП та іншими законами України. У той же час у разі оскарження постанови про накладення адміністративного стягнення постанова підлягає виконанню після залишення скарги без

задоволення, за винятком постанов про застосування заходу стягнення у вигляді попередження, а також у випадках накладення штрафу, що стягується на місці вчинення адміністративного правопорушення. Постанова про накладення адміністративного стягнення у вигляді штрафу, крім постанов про накладення адміністративного стягнення у вигляді штрафу за правопорушення у сфері безпеки дорожнього руху, в тому числі зафіксовані в автоматичному режимі, та про порушення правил зупинки, стоянки, паркування транспортних засобів, зафіксовані в режимі фотозйомки (відеозапису), підлягає примусовому виконанню не пізніше як через 15 днів із дня вручення постанови про накладення штрафу, а в разі оскарження такої постанови – не пізніше як через 15 днів із дня повідомлення про залишення скарги без задоволення. Постанова про накладення адміністративного стягнення звертається до виконання органом (посадовою особою), який виніс постанову. Орган Національної поліції забезпечує виконання постанови про адміністративний арешт у порядку, встановленому законами України. У разі винесення кількох постанов про накладення адміністративних стягнень щодо однієї особи кожна постанова виконується окремо. За наявності обставин, що ускладнюють виконання постанови про накладення адміністративного стягнення у вигляді адміністративного арешту, виправних чи громадських робіт або роблять її виконання неможливим, орган (посадова особа), який виніс постанову, може відстрочити її виконання на строк до 1 місяця. Відстрочка виконання постанови про накладення адміністративного стягнення у вигляді штрафу (за винятком стягнення штрафу на місці вчинення адміністративного правопорушення) здійснюється в порядку, встановленому законом. Адміністративно-юрисдикційна діяльність Національної поліції України

97 Не підлягає виконанню постанова про накладення адміністративного стягнення, якщо її не було звернуто до виконання протягом 3 місяців із дня винесення. У разі оскарження постанови перебіг строку давності зупиняється до розгляду скарги. У разі відстрочки виконання постанови відповідно до ст. 301 КУпАП перебіг строку давності зупиняється до закінчення строку відстрочки. Законами України може бути встановлено й інші, більш тривалі строки для

виконання постанов у справах про окремі види адміністративних правопорушень. Зазначимо, постанова про накладення адміністративного стягнення у вигляді попередження виконується органом (посадовою особою), який виніс постанову, шляхом оголошення постанови порушнику. Якщо постанова про накладення адміністративного стягнення у вигляді попередження виноситься під час відсутності порушника, йому вручається копія постанови в порядку і строки, передбачені ст. 285 КУпАП. При винесенні адміністративного стягнення у вигляді попередження на місці вчинення порушень воно оформляється способом, установленим відповідно Міністерством внутрішніх справ України або центральним органом виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері безпеки на морському та річковому транспорті. Штраф має бути сплачений порушником не пізніше як через 15 днів із дня вручення йому постанови про накладення штрафу, а в разі оскарження такої постанови – не пізніше як через 15 днів із дня повідомлення про залишення скарги без задоволення. У разі відсутності самостійного заробітку в осіб віком від 16 до 18 років, які вчинили адміністративне правопорушення, штраф стягується з батьків або осіб, які їх замінюють. У разі несплати штрафу на місці вчинення адміністративного правопорушення документ, що підтверджує його сплату, або його копія не пізніше 3 робочих днів після закінчення строку, передбаченого ч. 1 ст. 285 надсилається правопорушником до органу (посадовій особі), який виніс постанову про накладення цього штрафу. Постанова про позбавлення права керування транспортними засобами виконується посадовими особами органів Національної поліції. Осіб, підданих адміністративному арешту, тримають під вартою в місцях, що їх визначають органи Національної поліції. Під час виконання постанови про застосування адміністративного арешту арештовані піддаються особистому оглядові. Строк адміністративного затримання зараховується до строку адміністративного арешту. Відбування адміністративного арешту провадиться за правилами, встановленими законами України.